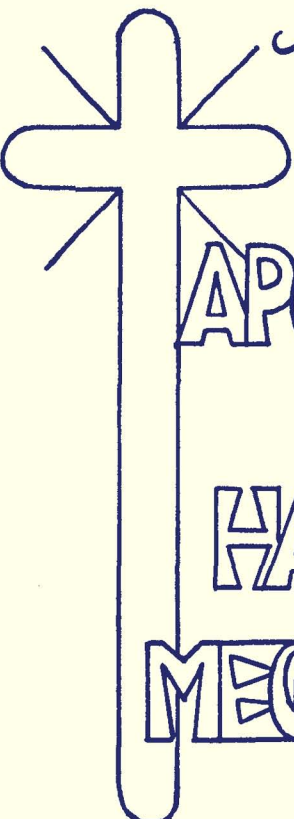

P. Müller Sajos S. J.

APOSTOLKODÁS
A
HALDOKLÓK
MEGSEGÍTÉSÉRE

BUDAPEST, 1942

KORDA R. T. KIADÁSA

APOSTOLKODÁS
A HALDOKLÓK MEGSEGÍTÉSÉRE

IRTA:
MÜLLER LAJOS S. J.

BUDAPEST, 1942
K O R D A R. T. K I A D Á S A

**Nr. 400/1941. Imprimatur. Budapestini, die 15. Sept.
1941. Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hung. —
Nihil obstat. P. Stephanus Borbély S. J. cens. dioec.
Nr. 2620/1941. Imprimatur. Szegedii, die 8. Sept. 1941.
Julius episcopus.**

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

Apostolkodás a haldoklók megsegítésére*

Néhány évvel ezelőtt Amerikában az apostolkodásának újabb módját kezdeményezték, *főleg* a protestáns haldoklók megmentésére. Ami Amerikában beválik, bizonyára Európában sem lesz egészen eredménytelen, jóllehet — elismerjük — a viszonyok a két világrészben nem egyformák. Van Acken S. J. cikke alapján ismertetjük ezt a művet.

I.

A haldoklók megsegítése apostoli munkájának célja, eszközei és terjesztése

Ennek az apostoli munkának *célja*: *a meggyőződéses nemkatolikusokat a jó halálra előkészíteni.*

Tehát *nem* az a célja, hogy pótolja a katolikus Egyházba való belépést. Természetesen sokkal jobb volna, ha az illető nemkatolikus megtérne és így tapasztalna az egy igaz hit

* V. ö. B. van Acken: Apostolat zum Beistand der Sterbenden. Theol. — prakt. Quartalschrift. 1938.

áldásait. De ez az apostoli munka olyan esetekkel foglalkozik, amelyekben az igaz hitre való térés minden valószínűség szerint teljesen ki van zárva. Meg akarja menteni a nagybeteg, jóhiszemű nemkatolikus lelkét, olyan emberét, aki a maga vallásának igazságáról meg van győződve és azért hallani sem akar arról, hogy a katolikus vallásra térjen át.

Főfeladata mellett az alább közölt imádság még három nagyon fontos célt szolgálhat.

1. Ha egy megtérő eljön az első oktatásra, a pap odaadhatja neki ezt az imádságot azzal a tanáccsal, hogy mondja el oly bensőségesen és oly buzgón, amint csak telik tőle. Mivel úgysis hajlandó belépni az Egyházba, föltételezhető róla, hogy mindannyiszor, ahányszor komolyan és buzgón végzi ezt az imádságot, tökéletes szeretetet s bánatot indít. Mivel ebben a keresztség vágya is bennfoglaltatik, Isten a vágykeresztséggel letörli lelkéről, ha még nem volna megkeresztelve, az áteredő bűnt és megbocsátja minden személyes bűnét. A pap tehát most már azt a nagy előnyt szerezte meg, hogy olyasvalakit taníthat, aki a kegyelem állapotában van. Ha pedig az illető meghalna, mielőtt a keresztséget felvette, vagy a hitvallást letette, mégis meg van mentve. Senkire nézve sem közömbös, hogy hetekig-hónapokig halálos bűn vagy kegyelem állapotában van-e.

2. Ezt az imádságot a hívők is nagy haszonnal végezhetik. Sok katolikus ugyanis elhanya-

golja a hitnek, reménynek és főképp a tökéletes bánatnak felindítását. Elmulasztják kérni az Isten végtelen irgalmasságát. Ha minderre egy csinos lapon megtalálják az imaformát, ez sokkalnak buzdítás lesz, hogy lelkivezetőjük, lelkiatyjuk tanácsát követve, az isteni erényeket s a tökéletes bánatot minden nap bensőségesen felindítsák, ami *lelküknek nagy javára válik*.

3. A lap felhasználásának harmadik lehetőségét egy a lelkekért buzgólkodó katolikus asszony találta ki. Odaadta a lapot egyik-másik nemkatolikus ismerősének mint kis ajándékot. Miért ne lehetne ezeket a lelkeket már most, amíg egészségesek, megnyerni Istennek? Miután meggyőzte az illetőket, hogy ez az imádság nagyon alkalmas a nemkatolikusoknak is, és hitelveikkel egyáltalán nem ellenkezik, megígértette velük, hogy gyakran és bensőségesen elimádkozzák és *kérik Istentől a hit kegyelmét*.

Az ő ajánlatára iktatták bele az imádság mostani 6. kiadásába a fohászt, amelyben kifejezetten a hit ajándékát kérjük. „Ó Istenem, segíts élő hittel hinnem!” Nem mulasztotta el a maga imádságát az illetők imádságával egye-síteni, hogy így kieszközölje számukra Istentől a hit világosságát. Isten meghallgatta könyörgését. Több mint 25 egyén köszönheti alig néhány év alatt ennek az imádságnak *meg-térését*. Ma mindannyian hűséges, jó katoliku-

sok. — Mennyire megszorodnék a megtérők száma, ha minden katolikus követné ezt a példát és legalább néhány nemkatolikus barátját venné rá, hogy kérje az igaz hit kegyelmét.

Aki sokszor kerül érintkezésbe másvallásúakkal, tudja, hogy az utóbbi években amúgy is már sok előítélet eltűnt. Más szemmel látják már a katolikus Egyházat. Azért ma sokkal könnyebb a jóakarató embereket megnyerni az igazságnak és a katolikus Egyháznak, mint azelőtt. Vajjon nem kell-e ebben Isten figyelemztetését látnunk, hogy foglalkozzunk többet ezekkel a lelkekkel?

II.

Az imalap

Az apostoli mű eszköze egy kicsiny, szépen díszített lap, amelyen említés sem történik a katolikus vallásról. Tudatosan ki van kapcsolva mindaz, ami a másvallásúakat elriaszthatná, de megvannak benne mindazok az erényindulatok, amelyek az örök üdvösség elnyerésére feltétlenül szükségesek.

Hogy az ima mindent elkerüljön, ami a nemkatolikusokban esetleg megütközést kelthetne, nincs rajta a lapon az egyházi jóváhagyás, jóllehet ez természetesen megvan. A díszítések, amelyek vonzóvá teszik a lapot, nem az egyházi művészetből vannak véve. Az akanthus-

levelet választották, amely a görög művészetben oly gyakran előfordul. A virágokat kézzel festik, ami a díszítés értékét emeli. Természetesen nem megtévesztés a cél.

Az imádságon a legnagyobb figyelem a tökéletes bánaton van. Mert hiszen a legtöbb esetben ennek kell ennél az apostolkodásnál a szentségeket pótolnia.

Az ima szövege a következő:

Hiszek az egy igaz Istenben. Hiszem, hogy Isten megjutalmazza a jókat és megbünteti a gonoszokat.

Hiszem, hogy Istenben három személy van: Atya, Fiú és Szentlélek.

Hiszem, hogy az Istenfia érettünk emberré lett, de ugyanakkor Isten is maradt. Hiszem, hogy Ő Úram és Megváltóm, minden ember Üdvözítője. Hiszem, hogy Istenfia meghalt a kereszten minden ember üdvéért, az én üdvömért is.

Hiszem mindazt, amit Isten kinyilatkoztott, mert Ő az örök, sohasem tévedő Igazság.

Istenem, adj nekem erős hitet! Istenem, segíts élő hittel hinnem!

Istenem, aki oly végtelenül jóságos és irgalmas vagy, bizalommal remélem, hogy üdvözülök. Segítségemre mindazt, ami üdvösségemre szükséges.

Sok bünt követtem el életemben; de most utálok vétkeimet és elfordulok tőlük. Bánom, szívem mélyéből bánom bűneimet, mert azok-

kal Téged bántottalak meg, én Istenem, aki végtelenül tökéletes és szent, határtalanul jósgos és irgalmas vagy. Téged bántottalak meg, aki meghaltál értem a kereszten. Szeretlek Istenem egész szívemből. Kérlek, bocsásd meg nekem, hogy megbántottalak!

Igérem Neked, Istenem, hogy segítségeddel soha többé — legalább súlyos bűnnel — meg nem bántalak.

Istenem, irgalmazz nekem!

Mi most már az eljárás a gyakorlatban? Rávesszük a beteget, hogy a rövid imádságot — amely egészen megfelelő másvallásúaknak — olyan ájtatosar és bensőségesen végezze, ahogyan csak tudja, míg mi kérjük Istentől a kegyelmet, hogy valóban felindíthassa azokat az erényindulatokat, amelyeket ez az imádság tartalmaz. Ha a beteg maga nem tud olvasni, olvassuk fel neki minél természetesebb hangsúllyal, azaz imádkozzuk vele együtt igen ájtatosan és jól.

Az apostoli mű eszköze a kis díszített lap átadása a másvallásúnak azzal a kéréssel, hogy végezze az imádságot gyakran, mégpedig a lehető legkomolyabban és legbuzgóbban.

A mű lelke pedig az Istenhez való buzgó ima, hogy végtelen irgalma adja meg a betegnek a kegyelmet, hogy valóban fel tudja indítani azokat az erényindulatokat, amelyekről az imádságban szó van.

III.

A mű keletkezése és terjedése

A kis lap eredetileg csak magánhasználatra volt szánva. Ezzel magyarázták meg egyik amerikai szemináriumban a diákonusoknak, mi a pap kötelessége a nemkatolikus haldokló mellett. Egy ilyen kis lap véletlenül, vagy talán inkább Isten gondviselése folytán Cincinnati érsekének, John T. McNicholas-nak kezébe került.

Látva a lap nagy használhatóságát és tudva azt, mennyire szükséges ezen a téren valamit tenni, az érsek egy levélben teljesen megmagyarázta az eszmét és ezt a levelet az imalappal együtt elküldette az Egyesült Államok minden kórházába, érseksége minden papjának és a Mount Saint Mary Association minden tagjának. Az eredmény minden várakozáson felüli volt.

Körülbelül 80,000 lapot küldtek szét már Cincinnatiból a világ minden tájára, és még sokezeret nyomattak másutt. Az apostoli mű részben a buzgó apácáknak köszönheti eredményeit. Hogy a lapocskákat vonzóbbakká tegyék, kézi festéssel díszítették, és ezt a munkát sok-sok forró imádsággal kapcsolták egybe a szegény tévelygők lelkéért. Ostromolták az eget, hogy ez a kis imalap legyen eszköze annak, hogy a megszentelő kegyelem ruháját számosan — talán először — magukra ölt-

hessék és lelküket ezzel a dicsőséges öltözettel ékíthessék. Hogy Isten meghallgatta ezeket az imádságokat, az a sok beérkezett jelentésből ismeretes.

Ez az apostoli mű rövid élete alatt már elérte, hogy nagyon sok nemkatolikus mondta halála előtt komolyan és buzgón ezt a mindenkinek megfelelő „katolikus kis imádságot”, ámbar szíve idegenkedett attól, amit katolikus Egyháznak gondolt.

Több mint ezer levélben számolnak be papok és betegápoló nővérek az Egyesült Államok minden részéből és más országokból is arról a nagy eredményről, amelyet ennek a lapnak használatával nemkatolikus keresztényeknél, sőt pogányoknál értek.

Amikor Wade, a Salamon-szigetek püspöke látogatást tett Cincinnatiban, elmondotta, hogy ezeket a lapokat a papok és szerzetesnővérek azokban a távoli missziókban is általánosan használják, hogy a haldokló pogányokat a keresztségre előkészítsék. Sokan azt a meggyőződésüket fejezik ki, hogy ez az apostoli mű kórházaink egyik nagyon komoly kérdésének megoldását hozta.

Hogy sok levél a másvallásúak lelki üdvéről való gondoskodást „új eszmének” nevezi, mutatja, mennyire elhanyagolták a multban a nemkatolikusok lelki üdvének gondozását.

Sőt protestáns lelkészek is használják ezt az imádságot egészen ebben az alakban isten-

tiszteleteknél és a lelkipásztorkodásnál. Mivel ők nem rendelkeznek az egyház kegyelmi eszközeivel, nem tehetnek jobbat, mint hogy a betegeket a lapon olvasható indulatok felkeltésére buzdítják. Katolikus pap sem tehetne nagyobb szolgálatot ezeknek a betegeknek.

Az Egyesült Államokban protestáns lelkészek lefordították az imádságot németre, svéd és norvég nyelvre. Egyik irgalmas nővér beszéli, hogy bizonyos alkalommal, amikor a protestáns kórházban látogatott meg egy beteget és átadta neki ezt a kis imádságot, egy norvég betegápoló nővér (protestáns) csodálkozva és örömmel kiáltott fel: „Hiszen ez a *mi imádságunk* angol fordítása!”

IV.

Az apostoli mű hittani bírálata

1. A cél minden bizonnyal a legnemesebb, legszebb és legmagasabb, amit csak el lehet gondolni: a jóhiszemű nemkatolikusokat biztosan az örök üdvösségre segíteni. Hiszen *hit-tétel*, hogy Isten valóban és komolyan akarja nemcsak a kiválasztottak, hanem általában minden hívő üdvét. Továbbá: Isten nem zárja ki Ádám egyetlen gyermekét sem üdvözíteni-akarásából. Ez bizonyosság szempontjából legközelebb áll a kinyilatkoztatott igazsághoz. (Pohle—Gierens: Lehrbuch der Dogmatik. II, 424 ff.)

Isten komolyan akarja, hogy mindenki üdvözljön, azaz nemcsak kedves előtte, *ha* fűdvözlnek az emberek, hanem eszközöket ad, lehetőségeket teremt, *hogy* üdvözljenek. Mert komolyan az akar valamit, akiben nemcsak a kívánság van meg, hogy valami történjék, hanem megadja a szükséges eszközöket, megteremti a lehetőségeket is akaratának teljesülésére. Az eszköz lehet több-kevesebb, de legalább a cél elérésére elegendőnek kell lennie.

Ezek az eszközök magukban véve hatásosak ugyan, de hatástalanok lehetnek az ember hibájából.

Isten üdvözíteni-akarásának általánosságát tisztán igazolják Szent Pál szavai: „Mindenekelőtt arra kérek tehát, tartassanak könyörgések minden emberért: a királyokért s minden fellebbvalóért, hogy békés és csendes életet élhessünk, telve jámborsággal és tisztességgel. Ez jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt, *ki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön s az igazság ismeretére eljusson.* Hiszen egy az Isten s egy a közvetítő is az Isten s az emberek között, az ember Krisztus Jézus, *ki mindenkiért adta oda magát váltságul, bizonyosságul annakidején. E végett rendeltettem én hírnökké s apostollá — igazat mondok, nem hazudok — pogányok tanítójává hitben és igazságban.*” (I Tim. 2, 1—7.)

Itt a népek apostola elsősorban azt paran-

csolja, hogy „*minden* emberért” imádkozzunk, mert ez „jó és kedves a mi Üdvözítő Istenünk előtt”. Oka pedig, hogy ez az imádság jó és kedves Isten előtt, az **Ó á l t a l á n o s ü d v ö z í t e n i - a k a r á s á b a n** van. Mert Isten akarja, hogy „*minden* ember üdvözljön és az igazság ismeretére eljusson”.

Mit kell azonban tudnunk Isten üdvözíteni-akarásáról azoknál, kik **h i b á j u k o n k í v ü l** hitetlenek? Isten azoknak is megadja az üdvösségre elegendő eszközöket.

Hibájukon kívül hitetlenek az olyan emberek, akik csak azért nem hisznek, mert a kinyilatkoztatott igazságokat még sohasem hirdették nekik úgy, ahogyan szükséges, hogy felismerjék a kötelességet azokat elfogadni. (Pohle—Gierens II. 436.)

A katekizmus mindazoktól, akik üdvözlőni akarnak, kívánja, hogy bírják a (természetfeletti kinyilatkoztatásból meritett) hitet a „**hat főigazságban**”. Ezek: Isten léte és a túlvilági igazságszolgáltatás, a Szentháromság és a megtestesülés, a lélek halhatatlansága és a kegyelem szükségessége. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy csak a két első dologról lehet **b i z t o s a n**, vagyis feltétlenül mondani, hogy olyan hittételek, amelyeket kifejezetten, az eszköz szükségességével kell hinni, hogy üdvözljünk. Míg a többi négy igazságra vonatkozólag véleményeltérések vannak a teológusok között. Valószínű tehát, hogy ezekre nézve

elég a bennfoglalt (vágy) hit, vagyis az a készség, az a kívánság, mindent hinni, amit Isten esetleg kinyilatkoztatott.

Még két alapelvet kell itt újból hangsúlyoznunk:

a) „Csak a p o k o l b a n alszik ki a kegyelem minden világossága, de soha egészen addig, amíg az ember a földön él.” Szent Agoston Pál igéihez: „*Isten ráhagyta őket romlott értelmükre*” (Róm. 1, 28.), a következő magyarázatot fűzi: „Nem más ez, mint a lélek vak-sága. Akire ez rá van bocsátva, az az Isten belső világosságától el van zárva. De azért nem teljesen, míg ezen a világon él. Ez még nem az a „külső sötétség”, amely inkább az utolsó ítéletre van fenntartva, úgyhogy akik földi életükben megjavulni nem akartak, teljesen s végleg Istenen kívül legyenek.” (Enarr. in Ps. 6, n. 8.)

b) Ebből következik egy másik dolog: Még a legnehezebb esetekben sem szabad kétségbe-esnünk egyetlen bűnös miatt sem.

Mint Szent Agoston mondja: „Legyen valaki bármily gonosz, míg él, üdvössége felől nem kell kétségbeesni.” (Retr. 1, 19. 7.) A Szentatyák következetesen bizonyítják, hogy a megátalkodottak nem a kegyelem elégtelensége, hanem saját gonoszságuk miatt vesznek el. (Pohle—Gierens II. 436.)

A Szentírás világos tanítása (Zsid. 11, 6.),

valamint az Egyház és a teológusok egybehangzó véleménye szerint *legalább* is az Isten létét és igazságszolgáltatását kell a megigazulandó bűnösnek, illetve pogánynak kifejezetten hinnie, és pedig mint az üdvösség feltétlenül szükséges eszközét, mivel senki sem térhet Istenhez, aki nem ismeri Öt. Mármost hogyan juthatnak a pogányok ezeknek az igazságoknak kifejezett hitéhez? A valószínű megoldás ez:

Az őskinyilatkoztatás maradványait a pogányok is megőrizték. Altalánosságban mindenütt megvan bennük Isten létének és a túlvilági igazságszolgáltatásnak hite, amit a modern etnológiai kutatások mindig inkább bizonyítanak. Amikor ennek a külső (kinyilatkoztatásból eredő) befolyásnak és a belső felvilágosító és erősítő kegyelemnek hatása alatt felébred bennük a természetfölötti hit, ebben a Krisztusban való hit, a keresztiség vágya stb. rejtve bennfoglaltatik. Ez meg istenszeretetre s bánatra indít. Így tehát adva van az üdvösség eszköze, amely megszabadítja a pogányt az áteredő és a halálos, személyes büntől és eszköзли megigazulását.

Pohle—Gierens tankönyve (II^a, 441.) még azt a találó megjegyzést is teszi: „Különben sem lehet a teológusnak dolga, hogy a végtelen Jóságnak előírják azokat az eszközöket és a módokat, amelyeken a pogányok lelkét eléri kegyelmével. Elégedjünk meg azzal a

vigasztaló tudattal, hogy minden pogány, aki kárhozatra jut, az utolsó napon kénytelen lesz bevallani: „Saját hibámból megyek a kárhozatba, nem pedig azért, mert Isten elhanyagolt.”

2. *A pap kötelessége*, hogy a nemkatolikusok lelki üdvéről gondoskodjék. Isten üdvözíteni-akarásának általánosságából következik a lelkipásztorkodó pap szigorú kötelessége, hogy ne csak a haldokló katolikusokkal, hanem a nemkatolikusokkal is törődjék, főleg akik nemsokára megjelennek majd az örök Bíró előtt. Minden léleknek egyforma az értéke. Minden lélek halhatatlan és Jézus Krisztus drága vére árán megváltott. (I Pét. 1, 19; I Kor. 6, 20; 7, 23.) Vannak papok, akik semmiképpen sem érzik magukat felelősnek a plébániájukban, kórházaikban levő másvallásúakért. Krisztus, Pál és az Egyház ebben a tekintetben egészen másképpen gondolkozik.

a) Az Üdvözítő Szívének csak egy kívánsága van: Isten dicsősége és a lelkek üdve. Ezt láthatjuk a bűnösökkel és a pogányokkal szemben tanúsított okos és szerető magatartásából. Mily jóságos és előzékeny az Üdvözítő a bűnös növel a lakomán, a keresztén a jobb latorral szemben! Milyen világosan és szemléltetőn mutatja a Jákob kútjánál lejátszódott jelenet, hogy miként érintkezett a Mester a másvallásúakkal!

Szamaria az ortodox zsidók szemében az

eretnekek országa volt. Szamaritánusok és zsidók között már ősidők óta olyan feszült volt a viszony, mint manapság gyakran a katolikusok és protestánsok között vegyes lakosságú vidéken. A külső szétválás a hit- és egyházi életben belső szakadásra is vezetett. Elidegenedtek egymástól, nem értik már meg egymást. Bizalmatlanság, ellenszenv két ellenséges táborra osztja egy nép gyermekeit. Ez a meghasonlás a korábbi nemzedékek bűne. Hogy milyen álláspontot foglaljon el a pap, kivált a diasporák papja ebben a nehéz problémában, megmutatja Urunk eljárása a szamaritánusokkal szemben.

A mi Urunk nem tér ki a velük való érintkezés elől. Inkább Ő maga igyekszik összekötő kapcsot találni, ha erre megfelelő alkalom kínálkozik. Láthatólag arra törekszik, hogy áthidalja azt a vallási és nemzeti szakadékot, amely Judeát Szamariától elválasztja. A szamaritánus nő nyilvánvalóan azt várta, hogy a Rabbi előkelően keresztül fog nézni rajta és nagyon csodálkozik és kellemesen lepődik meg, amikor olyan barátságosan szól hozzá.

Ezzel megnyeri bizalmát és minden kedvessége mellett is fenséges lényével kivívja nagyrabecsülését.

A Mester nem kezdi a vallási vitát, hanem megelégszik azzal, hogy kérdéseire válaszolva felvilágosítja és tanítja. Felvilágosítása kettős tévedést igazít helyre.

Az asszony ugyanis azt gondolja, hogy a két felekezet közt mindössze az a különbség, hogy az egyik Garizim-ot, a másik Jeruzsálemet tekinti annak a helynek, ahol Istent imádni kell. Látszik, hogy Istent valami helyhez kötött, lokális Istenségnek tartja.

Az Úr felvilágosítja őt arról, hogy Isten szellemi lény, és megtanítja arra, hogy „lélekben és igazságban kell Őt imádnunk”.

Azt is gondolja az asszony, hogy mind a két vallás egyformán jó és egyformán megvan a létjogosultsága.

Az Úr határozottan és világosan utasítja vissza ezt a beállítást. Ha mindjárt mégoly sok tökéletlenség is csúszott be Izrael vallásába, mégis:

„Ti azt imádjátok, amit nem ismertek, mi azt imádjuk, amit ismerünk, mert az üdvösség a zsidóknál van.” (Jn. 4, 22.)

Tehát az Úr minden személyes türelmesége mellett sem felekezetlen, nem mozdítja el a dogmatikus határköveket.

Mi az Ő jóságos és mégis fenséges magatartásának eredménye?

A tévelygő lelket a helyes útra vezette, megnyerte az egész város bizalmát és előkészítette az aratást, amely lassan, de biztosan érik be, ámbar más aratja majd le, amit Ő vetett.

Nem tanulhatnál ebből valamit, kedves diaspora-pap?

b) Szent Pálnak minden lélek iránti szeretetét Aranyszájú Szent János így fejezi ki: „Pál szíve a világ szíve.” Micsoda odaadással és mily csodálatos érzékkel foglalkozott a népek apostola a másvallásúakkal! Minden túlzás nélkül írhatta: „Mindenkinek mindene lettem, hogy mindenkit üdvözítsek. Mindent pedig az evangéliumért teszek, hogy abban részem legyen.” (I Kor. 9, 22.)

c) Az új egyházjog kifejezetten kívánja a főpásztoroktól és a plébánosoktól, hogy törődjenek a területükön lakó nemkatolikusokkal.

Az 1350. kánon így hangzik: „A főpásztoroknak és plébánosoknak gondjaiba ajánlatnak az egyházmegyénk területén lakó nemkatolikusok.”

A legtöbb kánonista és moralista nem foglalkozik alaposabban ennek a kánonnak tartalmával és jelentőségével. Megelégszenek azzal az általános megjegyzéssel: A rendes hierarchiai szervezettel bíró országok püspökeinek és plébánosainak kötelességük, hogy a területükön lakó nemkatolikusokkal „az Úrban foglalkozzanak”, azaz lehetőleg a katolikus hitre és az egy Egyházba vezessék vissza. Így Eichmann. (Lehrbuch des Kirchenrechts II, 82.)

Coronata ebben az ügyben így nyilatkozik: „A főpásztorokat és plébánosokat az isteni jog erre legszigorúbban kötelezi. Ennek a kötelességnek pedig különböző módon tudnak megfelelni: prédikációval, könyvekkel, ujságok

terjesztésével stb.” (Institutiones J. C. II. n. 933.)

P. Vermeersch erre a kánonra vonatkozólag megjegyzi: „El kell ítélni azt a tunyaságot, amelyet az illetékesek tanúsítanak, amikor csak a katolikusokat gondozzák és a nemkatolikusok visszahódításáról teljesen lemondanak. Minthogy pedig ennek módja a körülmények szerint igen különböző lehet, azért a Codex nagy tapintattal és körültekintéssel fejezi ki magát, mikor általában csak annyit mond, hogy „a nemkatolikusokat az illetékesek gondjaiba ajánlja”, s a megtérítést nem is említi”. (Epitome J. C. II. 5. n. 683.)

Cocchi C. M. pedig így fejtegeti a kánon értelmét: „A Kánon előírja, hogy akár imákkal, — minthogy az ima többet használ a megtérésre, mint a prédikáció — akár alkalmilag okosan felhasznált eszközökkel édesgessék vissza a nemkatolikusokat Krisztus aklába. Így pl. könyvecskéket terjeszthetnek a nemkatolikusok értelmi képességének megfelelően.”

Az egyházjog tehát világosan és határozottan lelkére köti a püspököknek és plébánosoknak azt a szigorú kötelességet, hogy területük nemkatolikusaival foglalkozzanak. De mikor volna inkább szükséges a papi segítség, mint a halál küszöbén, *in articulo mortis*, amikor emberi számítás szerint az élet vége közvetlenül bekövetkezhetik. Minden lélek örök sorsa ebben a pillanatban dől el *végérvényesen* és

visszavonhatatlanul. De ez az idő gyorsan elmúlik, néhány perc múlva már nincs, és Isten irgalmasságát felváltja örök igazságossága. Még egy pillanat, és a lélek sorsa megmáshatatlanul eldőlt. „Ó pillanat, amelytől egy egész örökkévalóság függ!”

A haldoklók megsegítésére alakult apostoli műnek ez a kis imája, amely az örök életre, az örök üdvösségre szükséges dolgokat tartalmazza, és az illető betegért mondott buzgó fohászok a nemkatolikusok százait és ezreit tudják arra indítani, hogy legalább utolsó órájukban ismerjék el Isten hatalmát, Jézus istenségét, kérjék bűneik bocsánatát, könyörögjenek az isteni irgalomhoz és így biztosítsák örök üdvüket.

V.

Eljárás

Minden gyógy mód eredményessége köz tudomás szerint attól függ, hogy helyesen használjuk-e. Így itt is — mint a lelkipásztori munkában mindenütt — *a lelkipásztori okosságtól és az isteni világossággal telt buzgóságtól* függ a siker. Az egyes esetekben tehát mindig számolnunk kell a körülményekkel, a beteg egyéni hajlamaival és kedélyével. A lelkipásztori okosságnak tehát biztos emberismeret a feltétele. Ez mondja meg, *mikor és*

hogyan adhatom át a betegnek az imádságot.

Talán nem sértjük meg a beteget, ha gyermekkel vagy postán küldjük el neki a lapot. Ha jobban ismerjük, személyes látogatáskor adhatjuk át neki. Itt már az okosság és a jóézés kell hogy diktáljon.

Azt mondhatjuk először a betegnek, olvassa el egyszer figyelmesen a lapon lévő imádságot. Talán először csak kíváncsiságból teszi meg. De aztán az lesz a gondolata: Hiszen ez egészen okos dolog! Ezek azok a gondolatok, amelyek már régen járnak a fejemben.

Tapasztalati tény, — minden lekipásztor beszélhetne erről, de kivált azok, akik kórházakat látogatnak — hogy a betegség fogékonyabbá teszi a lelkeket a mély és komoly gondolatok iránt. Még olyanok is, akik egészségük napjaiban kerülték a templomot és semmiféle módon sem éltek vallásos életet, hosszabb betegség után nagyon fogékonyak a vallásos gondolatok iránt.

A betegség új állapotba hozza az embert, amelyben gyakran fogékonyabb a lelkipásztori hatásokkal szemben, de legalább is jobban rászorult azokra, mint egészsége idején.

Fogékonyabb, mert a betegség általában leköti az érzékiséget, legtöbbször megfosztja a szokásos és az alkalomadtán bűnözőt attól a lehetőségtől, hogy korábbi bűnös szokásának hódoljon. Megmutatja neki a földi javak sem-

mitérő voltát, a boldogság és szerencse forrását, az élet mulandóságát. Ez egyik része annak a *prédikációnak*, amelyet a betegség a szenvedőnek tart. De beszél neki a halálról is, a bűn súlyosságáról, eddigi életének értéktelenségéről, sőt bűnösségéről is. A betegség sokszor egész prédikációciklust rendez.

Isten meglátogatja az embert és ezzel a látogatással készíti elő a lelket a maga számára. A beteget gyakran mindenki és minden elhagyja, és ezáltal szíve megnyílik ezeknek a prédikációknak. De a betegnek ehhez szükségére van a pap segítségére, akit Isten rendelt arra, hogy magyarázza az istenadta jeleket, összegyűjtse mindazokat a kedvező hatásokat, amelyeket a betegség a betegnek lelkiállapotára gyakorolt és kifejlessze azok egész eredményét. Így kell általában eljárnia a lelkek gondozójának mindig, amikor beáll a lélekben a krízis, amelytől a lelkiállapot javulása remélhető.

„A szenvedés és minden látogatás idején maga az Isten dolgozik a lélekkel, de a lelkipásztornak Isten nyomdokaiban kell járnia, meg kell magyaráznia, tolmácsolnia az Isten akaratát, elő kell készítenie Isten munkáját és Vele együtt kell működni. Súlyos vád volna ellene, ha nem ajánlaná fel Istennek segítségét és elmulasztaná Isten látogatásának idejét felhasználni.” (Krieg: Die Wissenschaft der speziellen Seelenführung. I. 189.)

Ha felhasználjuk a betegnek azt a fogékonyságát, amelyet Isten maga készített elő benne, mégpedig okos és tapintatos módon, azt csak nem lehet helytelen buzgóságnak nevezni! Az Egyház tanítása szerint mindaz a nemkatolikus, — akár meg van kereszteleve, akár nem — aki őszintén felindítja magában a kis lapon levő erényindulatokat, mindent megtett, hogy elérje az örök üdvösséget. Természetesen a meg nem keresztelt emberre ez csak akkor vonatkozik, ha nem tud semmit a keresztség szükségességéről és nem is lehet őt már kioktatni. *Szükség esetén ugyanis a felnőtteknél a vágykeresztség pótolhatja a vízzel való keresztelést.*

A teológusok általános véleménye, hogy nem szükséges a keresztséget *kifejezetten kívánni*, elegendő az „olyan lelkiállapot, amelyben az ember a keresztséget — ha megismerné, hogy az az üdvösségre feltétlenül szükséges — vágyódva kívánná”. (Pohle—Gierens III. 143.)

Azért olyanok is részesülhetnek a vágykeresztségben, akik sohasem hallottak a keresztségről. A lényeges a *tökéletes szeretet*.

A tökéletes (szeretetből fakadó) bánat felindítása ennek az apostoli műnek magva. Egyáltalában nem akarja pótolni a katolikus válásra való áttérést. Azért a katolikus papnak mindent meg kell tennie, amit neki az okosság és a lelkekért való Istentől megvilágosított buzgósága tanácsol, hogy a haldokló jóhiszemű

nemkatolikust a lehetőség szerint a *szükséges szentségekben is részesítse*. Bizonyos általános bűnvallomás után feltételesen oldozza fel, sőt, ha botrány nélkül lehet (főleg, ha önkívületi állapotban van), a szentkenetet is adja fel.* Annál inkább így járhatunk el a jóhiszemű szakadárokkal szemben, akiket — ha jóhiszeműségükben őket megzavarni nem tanácsos — teljes provízióban részesíthetünk. — Ez az apostoli mű azonban olyan haldokló nemkatolikusokkal foglalkozik, akik jóhiszemben vannak és akiknél veszélyes volna kételyeket ébreszteniük, nehogy ártatlanul tévedőkből kétkedökké és formális eretnekekké váljanak. Ez annál inkább megszívlelendő, minél közelebb van már a halál.

Az apostoli mű tehát biztosítani akarja a súlyosan beteg, őszinte lelkű nemkatolikusok üdvösségét. Feltétel természetesen mindig az,

* Ha keresztségük érvényessége kétséges (ami napjainkban igen gyakori eset) feltételesen keresztelje meg. Ezt tegye a meg nem keresztelttel is, ha az előbb elmondottak szerint a vágykereszttség bennük feltételezhető. A feltételes keresztséggel és feloldozással az öntudatnál levő vagy még inkább eszméletét veszített másvallású haldoklónál se fukarkodjunk, ha csak *némi* remény is van, hogy azt elfogadni képesek. A haldoklónak fülébe súgjuk előbb mindig a szükséges erényindulatokat (hitet, reményt, szeretetet és bánatot). Jelentsük ki, hogy itt Jézus szolgálja, papja van,

hogy a nemkatolikus erősen meg legyen győződve vallásának helyességéről.

Nagyon valószínű, hogy az evangéliumi sebesült nem kérte az arramenő szamaritánus segítségét, de hálásan fogadta, amikor az felajánlotta neki. Így azok a nemkatolikusok is, akikről itt szó van, bizonyára ritkán kérik majd maguktól segítségünket, de ha finom és tapintatos módon felajánljuk, majdnem minden esetben hálásak lesznek érte. Minden lelkipásztor, akinek már vannak tapasztalatai, bizonyíthatja ezt.

Ezzel a módszerrel semmiképen sem terjesztjük a halálos hitközönnyt. Még kevésbé mozdítjuk el a dogmatikus határköveket helyükből. Ellenkezőleg! Amint a tapasztalat

aki rajta bűneit megbocsátva segíteni tud és akar... Jó szolgálatot tesz ilyenkor az imalap, amelyről e füzetben szóltunk. Tudnunk kell, hogy a hallás érzéke az, amely utoljára hagyja el a halálra-váltat, és sokszor még akkor is megvan, mikor látszat szerint nincs eszméleténél, sőt külső jelek szerint meghalt. A szentségeket, nevezetesen a szentkenetet feltételenül rövid formával és a feloldozás előtt még akkor is feladhatjuk, ha a halál a szokott jelekből ítélve kb. félórával előbb bekövetkezett, jóllehet a halál beálltát szakember, orvos állapította meg. Sőt, hirtelen halál esetén jóval egy órán túl is. A feloszlás nyilvánvaló jelein kívül ugyanis nincsen mód, amelyen a halál *kétség-telenül* megállapítható volna.

igazolja, egyengetjük a nemkatolikus útját a katolikus Egyház felé.

Az Egyesült Államok Springfield nevű városából jelentik, hogy egyetlen ilyen lapocska, amit egy dömés apáca adott egy betegnek, megindította egy 7 vagy 8 tagból álló család megtérését. Amikor a harmadik melléclétről szóltunk, már említettük, hogy néhány éven belül 25 egyén köszönhette megtérését ennek az apostoli műnek.

Bár válna a betegek megsegítésére alakult apostoli mű a mi hazánkban is szívesen használt eszközzé, és bár vezetne vissza sok lelket az igaz Egyházba, de különösen: biztosítaná sok lélek örök üdvét!

U. i. Nagyon hálás volnék, ha — amennyiben a cikk visszhangot kelt — erről engem a ft. paptestvérek értesítenének.

Nevezetesen:

a) Alkalmasnak találják-e ezt az apostoli művet, hogy hazánkban is eredménnyel járjon.

b) Vannak-e területükön szerzetesnők vagy mások, akik a küldendő imalapokon kereteket (virágokat) festeni hajlandók volnának. Így a díszes lapok is éppen csak a néhány fillér nyomtatási és a postaköltségbe kerülnének.

Szeged (Nagyszeminárium).

